

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 615/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen pienteurastamoiden edellytysten parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pekka Aittakummun /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 615/2022 vp:

Milloin eduskunnan edellyttämät tarvittavat säädösmuutokset pienteurastamojen toimintaedellytysten helpottamiseksi tulevat eduskuntaan ja millä tavalla hallitus varmistaa, että eduskunnan hyväksymä pienteurastamoja koskeva lausuma toteutuu annetussa aikataulussa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi on jo helpottanut ja parantanut pienteurastamoiden toimintaedellytyksiä ja tilalla tapahtuvaa teurastusta monin tavoin.

Suomessa on ollut voimassa vuodesta 2011 saakka pienteurastamoiden rakenteita koskevat laajat kansalliset mukautukset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 vaatimuksista. Mukautuksista säädetään elintarvikehygieniasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (318/2021) ja niille on saatu Euroopan komission hyväksyntä. Mukautukset keventävät pienteurastamojen tiloja koskevia vaatimuksia merkittävästi. Mukautuksia ei ole rajoitettu tietyn alueen pienteurastamoihin, eikä kyseisissä pienteurastamoissa teurastettujen eläinten lihan myyntiä ole rajattu ainoastaan kotimaahan. Teurastamolta ei vaadita erillistä tilaa alkuperätilalla tapettujen eläinten vastaanottoa varten, jos teurastusta jatketaan välittömästi eläinten vastaanottamisen jälkeen. Alle 1000 eläinyksikköä vuodessa teurastavissa sorkka- ja kavioläinten pienteurastamoissa ei tarvitse olla navettaa, vaan asianmukainen odotustila riittää, jos teurastettavia eläimiä ei säilytetä pienteurastamossa yön yli. Pienteurastamoiden vähimmäisvaatimuksena on yksi teurastustila sekä yksi jäähdyttämö. Niissä ei vaadita teurastuslinjasta eroavaa erillistä kattokiskoa (sivuraide) tarkempaan lihantarkastukseen ohjattaville ruhoille, vaan asianmukainen paikka tarkemman lihantarkastuksen tekoon riittää. Ruokavirasto voi hyväksyä edellä mainitut mukautukset käytettäviksi myös yli 1000 mutta enintään 5 000 eläinyksikköä vuodessa teurastavissa sorkka- ja kavioläinten pienteurastamoissa tapauskohtaisen arvioinnin perusteella. Myös alle 150 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua tai jäniseläintä vuodessa teurastavissa pienteurastamoissa riittää yksi jäähdyttämö. Ruokavirasto voi tapauskohtaisesti hyväksyä, että myös yli 150 000, mutta enintään 300 000 lintua tai jäniseläintä vuodessa teurastavissa pienteurastamoissa on

vain yksi jäädyttämö. Lisäksi enintään 5 000 eläinyksikköä sorkka- ja kavioeläimiä tai 300 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua tai jäniseläintä vuodessa teurastavissa pienteurastamoissa on mahdollista leikata lihaa ilman erillistä leikkaamotilaa. Eläinyksikköjen laskemisessa käytetään komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 7 artiklan 2 kohdassa ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 13 artiklan 3 kohdassa määriteltyjä muuntokertoimia.

Suomessa on helpotettu pienteurastamoissa tapahtuvaa lihantarkastusta sallimalla niin sanottu viivästetty post mortem -lihantarkastus. Komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 7 artiklassa säädetään mahdollisuudesta poikkeuksiin teurastamossa toimivan virkaeläinlääkärin (entinen tarkastuseläinlääkäri) läsnäolosta. Alle 1 000 eläinyksikköä vuodessa tai alle 150 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua tai jäniseläintä vuodessa teurastavissa pienteurastamoissa post mortem -tarkastuksia voi suorittaa virallinen avustaja virkaeläinlääkärin vastuulla tietyin ehdoin. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 13 artiklassa säädetään mahdollisuudesta poikkeuksiin post mortem -tarkastuksen ajankohdasta. Alle 1 000 eläinyksikköä vuodessa tai alle 150 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua tai jäniseläintä vuodessa teurastavissa pienteurastamoissa toimivaltainen viranomainen voi sallia post mortem -tarkastuksen lykkäämisen enintään 24 tuntiin teurastuksesta. Molemmissa mainituissa komission säädöksissä annetaan toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisuus tietyin ehdoin ja Euroopan komission hyväksynnällä ulottaa edellä mainitut teurastusmääriä ja post mortem -tarkastuksen ajankohtaa koskevat poikkeukset myös hieman suurempiin teurastamoihin. Suomi on hyödyntänyt tämän mahdollisuuden ja poikkeukselle on saatu Euroopan komission hyväksyntä. Asiasta säädetään elintarvikevalvonnasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (315/2021) 5 §:ssä. Enintään 3 000 eläinyksikköä sorkka- ja kavioeläimiä tai 200 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua vuodessa teurastavat pienteurastamot voivat hakea Ruokavirastolta virkaeläinlääkärin läsnäoloa ja post mortem -tarkastuksen ajankohtaa koskevia edellä mainittuja poikkeuksia.

Elintarvikelain (297/2021) 71 §:ssä mahdollistetaan valtion subventio pieniä eläinmääriä teurastavien teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihantarkastusmaksuista. Tästä subventiosta säädettiin jo vuonna 2011 aiemmassa elintarvikelaissa. Subventio on vuosittain noin 600 000 euroa. Se on tasannut pienteurastamoiden lihantarkastusmaksuja siten, että maksun suuruus ei riipu pienteurastamon etäisyydestä lihantarkastuspalvelun tuottajaan. Subventio on hyödyttänyt erityisesti syrjäisillä seuduilla sijaitsevia pienteurastamoita.

Pohjoismaissa ja myös Ruokavirastossa on meneillään tutkimushankkeita, joissa selvitetään mahdollisuuksia hyödyntää videokuvausta lihantarkastuksessa. Tutkimusten avulla pyritään myöhemmin muuttamaan EU-lainsäädäntöä. Jos niin sanottu etälihantarkastus tulisi mahdolliseksi, se edelleen helpottaisi pienten ja syrjäisillä alueilla sijaitsevien teurastamoiden toimintamahdollisuuksia.

Tilalla tapahtuvan teurastuksen osalta Suomi on hyödyntänyt kaikki EU-lainsäädännön mahdollistamat lihan tarkastusta koskevat poikkeukset. Niistä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 kohdassa. Poikkeukset mahdollistavat tarkastamattoman siipikarjan, jäniseläinten ja luonnonvaraisen riistan lihan pienten määrien toimittamisen suoraan kuluttajille tai paikalliseen vähittäiskauppaan. Vastaavasta poikkeuksesta koskien tarkastamatonta poronlihaa säädetään komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdassa. Muiden eläinten kuten lampaiden osalta lihan tarkastuspakosta ei ole mahdollista poiketa. EU-lainsäädännössä edellytetään, että poikkeuksista säädetään kansallisesti ja Euroopan komissio hyväksyy kansalliset säännöt. Suomen kansallisille säännöille on saatu Euroopan komission hyväksyntä ja niistä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (318/2021). Alkutuotannon toimija saa teurastaa siipikarjaa ja jäniseläimiä ja leikata niiden lihaa alkuperätilalla, rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa, ja luovuttaa suoraan kuluttajalle ja/tai toimittaa paikalliseen vähittäiskauppaan vuosittain yhteensä enintään 40 000 kg siipikarjanlihaa ja 20 000 kanin verran tarhatun kanin lihaa ilman lihan tarkastusta. Poronhoitoalueella alkutuotannon toimija saa teurastaa poroja ja leikata niiden lihaa alkuperätilalla, rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa, ja toimittaa suoraan kuluttajalle vuosittain enintään 5 000 kg poronlihaa ja 500 kg poron kuivalihaa ilman lihan tarkastusta. Vastaavasti myös metsästäjä voi loppuun teurastaa luonnonvaraista riistaa ja leikata sen lihaa rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa ja luovuttaa suoraan kuluttajalle tai toimittaa vähittäiskauppaan luonnonvaraisen riistan lihaa ilman lihan tarkastusta asetuksessa säädetyin ehdoin.

Tilojen toimintaa helpottaa myös mahdollisuus nautojen, hevosten ja sikojen teurastuksen aloittamiseen alkuperätilalla. Tämä niin sanottu laidunteurastus mahdollistettiin tietyin ehdoin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen III muutoksella, jota Suomi ajoi aktiivisesti. Muutosta alettiin soveltaa 9.9.2021. Tilalla saa teurastaa kerrallaan enintään kolme nautaa, kolme kavioläintä tai kuusi sikaa. Ante mortem -tarkastuksen tekevän virkaeläinlääkärin on oltava paikalla teurastushetkellä. Eläimet (ja niiden osat) kuljetetaan teurastamoon loppuun teurastettaviksi teurastamon kuljetusajoneuvolla. Ruokaviraston ohjeistus edellä mainitusta teurastuksen aloittamisesta alkuperätilalla valmistui 28.3.2022 ja Ruokavirasto hyväksyi 19.9.2022 ensimmäisen laidunteurastuksen mahdollistavan teurastamon liikkuvan yksikön.

Suomen Euroopan komissiolle ja muille jäsenvaltioille ilmoittamat ja kansallisessa lainsäädännössä olevat kansalliset säännöt, mukautukset ja poikkeukset on koottu MMM:n internetsivuille (<https://mmm.fi/lainsaadanto/elaimet-elintarvikkeet-ja-terveys/lainsaadanto/i-rekisteri>) asiakirjaan ”Kansalliset säännöt, mukautukset ja poikkeukset EU:n elintarvikehygienialainsäädännöstä”. Asiakirjassa on Suomen ilmoitusten (notifikaatioiden) numerot ja linkki komission internetsivulle, josta Suomen ilmoitukset ovat löydettävissä.

Maa- ja metsätalousministeriö on vastannut eduskunnan lausumaan toukokuussa 2022 hallituksen vuosikertomuksessa 2021. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on ollut maa- ja metsätalousvaliokunnan kuultavana asiasta 23.9.2022. EU-lainsäädännön mahdolliset kansalliset mukautukset

ja poikkeukset sekä pienteurastamoiden toimintaedellytysten, että tilalla tapahtuvan teurastuksen osalta on otettu Suomessa käyttöön täydessä laajuudessaan. EU-lainsäädännön tarkoitus on muun muassa taata eläinten hyvinvointi käsittelyn ja lopetuksen aikana sekä teurastuksen hygieenisyys ja lihan elintarvikekelpoisuus. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan pienteurastamoiden vähimmäisvaatimukset ovat jo nyt niin vähäiset, että niistä olisi vaikea poiketa elintarviketurvallisuutta vaarantamatta. Siten uusien mukautusten sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön on vaikeaa, mutta asiaa selvitetään edelleen.

Helsingissä 15.12.2022

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

VN/32786/2022-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: